

Η ηρεμία προκαλεί ανησυχία

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

Οι φωνές μες στην πλαγινή κάμαρα πλησίαζαν, κάποιος γύρισε

το πόμολο της πόρτας.

Σαν τρομαγμένο αγρίμι πετάχτηκε πάνω ο Γιωβάν κι έτρεξε έξω και κρύφθηκε. Και δεν τον ξαναβρήκε όλη μέρα ο Αποστόλης. Είχε και δουλειά ο Αποστόλης. Τον έστειλε ο Αρχηγός σε θελήματα και σε μηνύματα και μόνο το βράδυ, την ώρα του ύπνου, ξαναβρέθηκε με τον Γιωβάν. Μα ήταν τόσο χλωμός και χαλασμένος ο μικρός, ώστε λυπήθηκε ο Αποστόλης να ξαναανοίξει την πρωινή ομιλία.

Άλλωστε κι εκείνος ήταν ταραγμένος και διστακτικός. Μαλλιοτραβιούνταν μέσα σε δυο αντίθετες επιρροές. Είχε ακούσει το πρόγραμμα του Άγρα και η γλύκα, η συμπόνια, η ευγένεια και η πραότητα του λόγου του τον είχαν τραντάξει, του είχαν αναστατώσει την καρδιά. Μα από την άλλη, η ενθύμηση της κυρίας Ηλέκτρας τον τάραζε ως τα δάκρυα. Τι θα 'λεγε η κυρία Ηλέκτρα; Βέβαια αυτή δε θα ήθελε συμφιλίωση, αγάπη, συνεργασία, με Βουλγαρο-Ρουμανο-Σέρβους, αυτή που τους μισούσε τους Βουλγαρορουμάνους όσο και τους Τούρκους! Και ο λόγος της κυρίας Ηλέκτρας ζύγιζε άλλο τόσο, όσο και του καπετάν Άγρα. Ήταν Ευαγγέλιο γι' αυτόν. Δυο αντίθετα Ευαγγέλια, που αντιπάλευαν και αντικρούουνταν σε κάθε τους λέξη!... Και να μην είχε δει τον Άγρα στη μάχη; Να μην ήξερε τι ατρόμητο παλικάρι ήταν; Μα τον είχε δει, σκεπασμένο αίματα, να πολεμά τους Βουλγάρους με πείσμα, με λεονταρίσια αφοβιά. Κάποιο σοβαρό λόγο θα είχε ν' αλλάξει τώρα στάση και ιδεολογία...

Ανήσυχος γυρνούσε και ξαναγυρνούσε ο Αποστόλης στο στρωσίδι του χάμω, πλάγι στον κοιμισμένο Γιωβάν. Και ξαφνικά ένιωσε νοσταλγία φοβερή για την κυρία Ηλέκτρα, να τη δει, να της μιλήσει, να του ξεμπερδέψει εκείνη το μπερδεμένο κουβάρι του συλλογισμού του, που ήταν όλο αντιλογίες.

Μα πώς να πάγει στην κυρία Ηλέκτρα; Όλα τώρα στον Βάλτο είχαν μεταρρυθμιστεί. Ο καπετάν Νικηφόρος, άρρωστος τόσο που δεν μπορούσε πια να σταθεί στα πόδια του, είχε φύγει από τον Βάλτο, καβάλα, με λίγους άντρες του. Είχε κατέβει στην Κουλακιά, όπου αποχαιρέτισε τα παιδιά του και, ντυμένος ψαράς, με άλλους δυο Κουλακιώτες ψαράδες, είχε πάγει στη Θεσσαλονίκη, όπου είδε τον Γενικό Πρόξενο, πριν ξαναγυρίσει στην Κουλακιά και από κει στα Γιουβάρια, όπου τον πήρε κρυφά ένα καΐκι για το Τσάγεζι.

Τον Περικλή, άρρωστο, με τύφο λέγει, τον είχαν μεταφέρει στη Θεσσαλονίκη, στις γιαγιάς του Μήτσου, και μαζί του είχαν πάγει και ο Βασίλης και ο Μήτσος, μαζί και η κυρία Ηλέκτρα, που είχε μείνει χωρίς δουλειά όταν βγήκε από τη φυλακή η κυρία Ευθαλία, και που τον είχε νοσηλεύσει τις πρώτες μέρες στο Τσέκρι. Πού να τη βρει λοιπόν τώρα την κυρία Ηλέκτρα ο Αποστόλης και πώς να τη ρωτήσει; Στον Βάλτο είχε μείνει ο καπετάν Νικηφόρος ο Β', μονάχος, με υπαρχηγούς. Ακόμα και ο

Φοβέριζαν οι Τούρκοι πως θα

εκτοπίσουν όλα τα σώματα, ελληνικά και βουλγάρικα, από τον Βάλτο. Μα ως τώρα είχαν περιοριστεί σε πυκνό τουφεκίδι στις ακρολιμνιές, ολόγυρα στον Βάλτο, σα να ήθελαν με μπαμ και μπουμ ν' απομακρύνουν σπουργίτια. Στη δική τους δυτική γωνιά και οι Βούλγαροι, δεν ακούουνταν πια, δεν κουνούσαν, δεν πείραζαν τις ελληνικές καλύβες, που κρατούσαν κι αυτές αμυντική μόνο στάση. Ήταν σα να είχε εκφυλιστεί ο Αγώνας.

Και τα ήσυχα νερά της λίμνης απόπνεαν μούχλα, σαπίλα και πυρετούς, ανενόχλητα πια, γεμάτα νεροπούλια, νερόφιδα, βδέλλες, κουνούπια και αρρώστια.

Την επαύριο το βράδυ ξανάπεσε ο Αποστόλης σε καινούριες αντιλογίες και συγκινήσεις. Ήταν πάλι στο πλαγινό δωμάτιο με τον Γιωβάν, έτοιμοι να πλαγιάσουν, όταν μπήκε μέσα ο Ηρακλής Χατζηδημούλας, μηχανικός στη Νάουσα και άνθρωπος με πολλήν υπόληψη, βαρυσήμαντος και συνετός. Τον είχε ζητήσει, λέγει, ο καπετάν Άγρας, να έλθει νύχτα, να του μιλήσει. Πού ήταν ο καπετάν Άγρας;

Τον άκουσε ο Αρχηγός, στην πλαγινή κάμαρα, και τον έμπασε μέσα, αφήνοντας την πόρτα ανοιχτή. Και με λίγα λόγια, απλά, με υπομονή, εξηγώντας για ποιους λόγους είχε αλλάξει στάση, εξέθεσε ο Άγρας στον Χατζηδημούλα την καινούρια πορεία που έπρεπε ν' ακολουθήσουν στη Μακεδονία οι Έλληνες οπλαρχηγοί. Δεν εσύμφερε, λέγει, αυτό το αλληλοφάγωμα, παρά μόνο στους Τούρκους, που το εγκαρδίωναν για να στηρίζονται αυτοί στα μίσση των Χριστιανών. Βαθύτερη και πλατύτερη έπρεπε να είναι η δράση των Ελλήνων.

– Πρέπει να μονοιάσομε όλοι εμείς οι Βαλκανικοί, είπε ο καπετάν Άγρας· να δώσουμε, πρώτοι εμείς οι Έλληνες, που είμαστε οι πιο πολιτισμένοι, το παράδειγμα της προθυμίας, της συμφιλίωσης και της συνεργασίας. Και όταν μονοιάσομε

εμείς οι Χριστιανοί, να ριχθούμε μαζί του Τούρκου και να ελευθερώσουμε τη Μακεδονία!

Ο Χατζηδημούλας ξιπάστηκε.

– Και πώς θα τους νουθετήσεις αυτούς; ρώτησε. Για να μονοιάσεις με τον λύκο, πρέπει να το θέλει και αυτός.

– Θα το θελήσει! αποκρίθηκε ο Άγρας. Όσο περισσότερο τον βλέπω, τόσο δε μ' αρέσει τούτος ο αλληλοσπαραγμός των Ελλήνων και Βουλγάρων! Αδυνατίζουμε και μεις κι αυτοί, και χαίρεται, «μον και μονάχα» όπως λέτε δω στη Νάουσα, ο Τούρκος κι έτσι δε θα δει ελευθεριά, «καν κανείς» από σας. Και για να μπορέσω να φθάσω στο αποτέλεσμα που θέλω, ήλθα σε συνεννόηση με τους Βουλγάρους να παύσει αυτό το φάγωμα...

- Ήλθες εσύ, καπετάν Άγρα, σε

συνεννόηση με τους Βουλγάρους!... αναφώνησε συνταραγμένος ο Χατζηδημούλας.

- Βέβαια! Κι έπεισα μερικούς απ' αυτούς. Και αύριο θα πάγω ο ίδιος να βρω έναν από τους σημαντικούς οπλαρχηγούς τους...

Ο Χατζηδημούλας τον διέκοψε:

- Τρελάθηκες, καπετάν Άγρα; αναφώνησε αγριεμένος. Έχεις γνώση; Φαντάζεσαι πως γίνεται συνεννόηση ποτέ μ' αυτούς;... Και θα πας, λέει, να τους βρεις;... Δεν έχεις λοιπόν ιδέα τι άπιστα θηρία είναι οι Βούλγαροι;

- Τους ξέρω και τους πολέμησα, αποκρίθηκε με το ανοιχτόκαρδό του χαμόγελο ο καπετάν Άγρας. Μα θα πάγω! Και θα πάγω μόνος, χωρίς το σώμα μου! Τι θα μου κάνουν; Θέλουν δε θέλουν θα μ' ακούσουν!

- Θα σ' ακούσουν, λέει; Δεν είσαι στα συγκαλά σου! φώναξε με θυμό ο

Χατζηδημούλας. Να σου πω εγώ τι θα σου κάνουν! Θα σε γελάσουν, θα σε τραβήξουν στις σπηλιές τους, θα σε πιάσουν, θα σε δέσουν και θα σε γυρνούν από χωριό σε χωριό και από σπίτι σε σπίτι! Και δε θα πουν πως σε γέλασαν! Παρά θα πουν πως σε νίκησαν σε μάχη, εσένα, τον καπετάν Άγρα, τον Γενικό Αρχηγό των Ελλήνων, όπως σε λεν μεταξύ τους! Κι έτσι θα καταστρέψεις τον Αγώνα! Και θ' ακουστεί σ' όλη τη Μακεδονία πως νικήθηκε ο Γενικός Αρχηγός των Ελλήνων και θα φημιστούν οι κομιτατζήδες ως παλικαράδες και θα φοβηθούν οι δικοί μας και θα σηκώσουν κεφάλι οι Βούλγαροι και θα είσαι συ αιτία που θα χαλάσει ο Αγώνας, και θα παν χαμένοι τόσοι κόποι, τόσο αίμα!...

Έτρεμε ο Χατζηδημούλας, και φώναζε, και δάκρυα από θυμό και αγανάκτηση γέμιζαν τα μάτια του. Αντίκρυ του, ήσυχος, στρίβοντας ένα τσιγάρο, σοβαρός μα ακλόνητος, τον άκουε ο Τέλος Άγρας.

- Μη μου μιλάς έτσι - σου το παρακαλώ, Χατζηδημούλα! είπε με καλοσύνη. Έχω πάρει απόφαση και δε θέλω ν' αλλάξω γνώμη. Όστε μη μου λες τ' αντίθετα και μη θυμώνεις. Έχω ειδοποιήσει, και θα πάγω χωρίς άλλο.

- Να μην πας! Θα σ' εμποδίσουμε! Δεν έχεις δικαίωμα!

- Θα πάγω και δε θα μ' εμποδίσετε, είπε ήσυχα μα αποφασιστικά ο Άγρας. Και δε θα χαλάσω τον Αγώνα εγώ. Ούτε μπορούν να πουν οι Βούλγαροι πως έπιασαν τον Γενικό Αρχηγό των Ελλήνων - ούτε καν «αρχηγό», γιατί ο κόσμος ξέρει πως έρχεται σε δυο μέρες ο αντικαταστάτης μου, ο καπετάν Αμύντας, που είναι και ανώτερος μου, και πως εγώ δεν είμαι πια παρά απλός ιδιώτης.

- Μην το κάνεις, καπετάν Άγρα! Θα μας πάρεις όλους στο λαιμό σου! αναφώνησε πνιγμένος από συγκίνηση ο Χατζηδημούλας.

Χαμογέλασε ο Άγρας:

- Εσείς οι ντόπιοι δε βλέπετε, με τα μίση σας, λίγο παραπέρα... είπε όλο και πιο γλυκά. Εγώ νομίζω πως βλέπω πιο καθαρά. Κι επιτέλους, αν αποτύχω, τι πειράζει; Το πολύ πολύ θα χαθεί ένας άνθρωπος. Μα αν επιτύχω, είναι τόσο μεγάλη η ωφέλεια, που δεν μπορείς εσύ να τη φανταστείς.

...ε σφάξουν!...

...σκοπό; είπε ήρεμα.

Αποστόλης είχε ακολουθήσει όλη τη συζήτηση. Η καρδιά του χτυπούσε σκεπαρνιές ως πάνω στα μηνίγγια του, τον ζάλιζε... Άρπαξε το χέρι του Γιωβάν.

- Κάτσε δω! του είπε. Κοίταζε, άκουε, μην τον αφήσεις! Εγώ πάγω στη Θεσσαλονίκη. Πρέπει να δω την κυρία Ηλέκτρα.

- Στη Θεσσαλονίκη; Πώς θα πας; μουρμούρισε ο Γιωβάν ξαφνισμένος.

- Θα τρέξω στον σταθμό... κάτω στον κάμπο!... Μεταφέρουν στρατό οι Τούρκοι, έχει απόψε νυχτερινό τρένο Βοδενών-Βέροιας. Θα το προκάνω και το πρωί θα είμαι στη Θεσσαλονίκη. Έχει δίκιο ο κύριος Χατζηδημούλας... Α, χάθηκε ο Γρέγος. Μη χαθεί και τούτος!

Και πνιγμένος από τα δάκρυα που του ανέβαιναν στο λαιμό, βγήκε έξω, κατέβηκε τον αμαξιτό δρόμο, έτρεξε ως το σταθμό της Νάουσας, που ήταν πέντε έξι χιλιόμετρα μακριά, και όπου θα σταματούσε το νυχτερινό τραίνο, στο διάβα του κατά τη Βέροια-Θεσσαλονίκη.

Άκουσε την αφήγηση της ιστορίας

%baltos_20__%

?? ?????? ??? ?????????????? ?????? ??? [????? ??????](#)

Το διόραμα βρίσκεται στο [Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα](#) στη Θεσσαλονίκη και η φωτογραφία του Μακεδονομάχου προέρχεται από την Κρύπτη του Μακεδονικού Αγώνα, κάτω από τη Μητρόπολη Θεσσαλονίκης.